

Achtergrondnotitie – wetsvoorstel GroenLinks om gaten te dichten in dividendbelasting (10 dec 2019)

Aanleiding:

GroenLinks heeft een initiatiefwetsvoorstel in voorbereiding om diverse heffingslekken in en kwetsbare elementen van de Wet op de dividendbelasting 1965 aan te pakken. Nu het plan om de dividendbelasting af te schaffen van de baan is, bestaat er voor GroenLinks aanleiding te bezien of de dividendbelasting voldoende robuust en toekomstbestendig is. De dividendbelasting (15%) wordt vooral opgebracht door buitenlandse portfolio-aandeelhouders in Nederlandse AEX-bedrijven, waaronder Shell, Unilever, Phillips, AkzoNobel, ASML etc., en levert een belangrijke bijdrage aan de schatkist.

Beoogd wordt om het initiatiefwetsvoorstel in het voorjaar van 2020 ter consultatie aan te bieden, zodat de wetenschap, het bedrijfsleven en andere stakeholders erop kunnen reageren. GroenLinks streeft ernaar brede politieke steun te vinden voor de in het initiatiefwetsvoorstel op te nemen maatregelen.

Welke gaten willen we dichten in ons wetsvoorstel:

1. Het coöperatieheffingslek
2. Het fusie/zetelverplaatsing-heffingslek
3. Dividendstripping
4. Heffingslek bij Nederlands vastgoed
5. EU-claims van buitenlandse beleggingsfondsen

1. Het coöperatieheffingslek

Nederland functioneert nog steeds als toegangspoort tot belastingparadijzen. Door Nederlandse coöperaties overgemaakte dividendbetalingen naar vennootschappen die zijn gevestigd in belastingparadijzen als Bermuda, de Kaaimaneilanden en Jersey, zijn niet altijd onderworpen aan de heffing van dividendbelasting. Hierdoor is het risico levensgroot dat Nederland nog steeds wordt gebruikt als toegangspoort tot belastingparadijzen.

Decennialang vielen coöperaties buiten de dividendbelasting. Vanaf eind jaren '90 werden coöperaties steeds vaker gebruikt als een vehikel in structuren van multinationals en private equity-partijen om dividend zonder dividendbelasting uit Nederland te krijgen. Met ingang van 1 januari 2016 is dit heffingslek gedeeltelijk gerepareerd: zogenaamde houdstercoöperaties zijn inhoudingsplichtig geworden voor de dividendbelasting. Houdstercoöperaties zijn gedefinieerd als coöperaties die hoofdzakelijk (minstens 70%) deelnemingen houden. Het heffingslek is per 1 januari 2016 blijven bestaan voor overige coöperaties (de zogenaamde niet-houdstercoöperaties).

Wij willen dat non-houdstercoöperaties altijd dividendbelasting dienen in te houden op dividendbetalingen aan leden die:

- Een controlerend belang hebben in de coöperatie
- Zijn gevestigd in een land dat op de Nederlandse lijst van belastingparadijzen staat.

Deze wijziging sluit aan bij de systematiek van de bronbelasting op rente en royalty die afgelopen maanden in de Kamer is behandeld. Het nationale coöperatie bedrijfsleven (zoals melk en zuivelcoöperaties) blijft gevrijwaard van dividendbelasting, aangezien zij geen dividend overmaken naar landen die op de zwarte lijst van belastingparadijzen staan.

2. Het fusie/zetelverplaatsing-heffingslek

De dividendbelasting kent van oudsher geen eindafrekening bij verplaatsing van de zetel naar het buitenland. Dit is, net als de liquidatieverliesregeling in de vennootschapsbelasting (onze vorige initiatiefwet) omstreden. In de jaren '80 en '90 zijn pogingen gedaan om dit heffingslek te dichten, maar zonder succes. Een soortgelijk heffingslek doet zich voor als een Nederlandse vennootschap in het kader van een grensoverschrijdende juridische fusie verdwijnt. Dergelijke fusies zijn binnen de EU mogelijk vanaf 2008. Zowel zetelverplaatsing als fusie is geen belastbaar feit voor de heffing van de dividendbelasting. Dit lokt constructies uit die zijn gericht op het ontgaan van de dividendbelasting.

In ons wetsvoorstel willen we dat zetelverplaatsingen/fusies in misbruiksituaties belast zijn voor de dividendbelasting. Daarnaast willen we dat zetelverplaatsingen/fusies belast zijn als sprake is van een aandeelhouder (> 50%) die gevestigd is in een land dat staat op de Nederlandse lijst van belastingparadijzen.

3. Dividendstripping

Elk jaar wordt nog steeds een deel van het dividend van de aandelen in Nederlandse AEX-fondsen “gestript”. Dividendstripping is een techniek waarbij partijen ten onrechte dividendbelasting terugvragen door aandelen rond te pompen rondom de dag waarop dividend wordt uitbetaald. Voorbeeld: een buitenlandse aandeelhouder (zoals een private-equityfonds op Bermuda) “stalt” zijn aandelen bij een partij die de dividendbelasting kan terugvragen (zoals een Nederlands pensioenfonds). Er wordt dan dividendbelasting (15%) teruggegeven aan het pensioenfonds, wat daarna weer verdeeld kan worden tussen private-equityfonds en pensioenfonds. De meeste dividendzaken die de afgelopen jaren in de publiciteit kwamen spelen in Duitsland. De Duitse fiscus verdenkt honderden financiële instellingen van gerommel met dividendbelasting, waardoor de staatskas tussen 1999 en 2012 zo’n €12 miljard aan inkomsten is misgelopen. Op 19 november 2019 heeft ABN Amro bekend gemaakt dat de Duitse autoriteiten extra informatie heeft uitgevraagd in het kader van onderzoek naar dividendstripping.

Bij invoering van de anti-dividendstrippingsmaatregel in 2001 is de bewijslast dat sprake is van dividendstrippen bij de Belastingdienst gelegd. De bedoeling van de wetgever in 2001 was om alleen “evidente gevallen” van dividendstripping aan te pakken. Uit een Wob-verzoek van Follow the Money dit jaar blijkt dat de Nederlandse Belastingdienst die bewijslast in de praktijk als een nagenoeg onneembare horde ervaart. In een recente zaak kreeg de Belastingdienst nul op het rekest vanwege die loodzware bewijslast¹. In ons wetsvoorstel willen we de bewijslast dat er sprake is van dividendstripping voor de Belastingdienst versoepelen. Bijvoorbeeld door de bewijslast om te keren als aandelen binnen een bepaalde periode weer worden “terug verkocht” aan de oorspronkelijke eigenaar.

4. Belasting over Nederlands vastgoed is niet altijd gegarandeerd

Buitenlandse beleggers die via een fiscale beleggingsinstelling beleggen in Nederlands vastgoed, kunnen in bepaalde situaties de beleggingsresultaten zónder heffing van dividend- en vennootschapsbelasting toucheren. Hierdoor staat de belastingheffing over beleggingsresultaten uit Nederlands vastgoed onder druk.

5. EU-claims van buitenlandse beleggingsfondsen

Buitenlandse beleggingsfondsen die beleggen in Nederlandse AEX-bedrijven nemen het standpunt in dat zij op grond van het Europese recht zouden hebben op de teruggaaf van de dividendbelasting die door die AEX-bedrijven is ingehouden. De incidentele budgettaire derving die ontstaat als buitenlandse fondsen door de Europese rechter in het gelijk worden gesteld, neemt elk jaar toe.

¹ <https://fd.nl/cookiewall?target=%2Fbeurs%2F1261276%2Fmorgan-stanley-ontloopt-naheffing-van-39-mln-vanwege-dividendstrippen>